

Moderní pojetí ofsajdu

Přestože od posledních zásadních úprav pravidla o ofsajdu již uplynulo hodně vody, jsme neustále svědky toho, že čas od času vyvolávají některé herní situace vášnivou diskuse. Proto se Pravidlová komise ČMFS rozhodla několika poznámkami k pravidlu XI vrátit a pokusit se tak přispět ke sjednocení jeho chápání.

Princip pravidla je jednoduchý: obdrží-li hráč, který je v okamžiku přihrávky v ofsajdové pozici, míč od svého spoluhráče, je v ofsajdu, rozhodčí proto přeruší hru a ve prospěch soupeře nařídí nepřímý volný kop. Praxe je však poněkud složitější, a pro správné pochopení pravidla je nutno ujasnit se několik pojmů a uvědomit si několik podstatných okolností.

Ofsajdová pozice a ofsajd

Tyto dva pojmy si řada lidí stále plete: ***ofsajdová pozice*** pouze definuje postavení hráče na hrací ploše, které říká, že hráč je v ofsajdové pozici, je-li současně blíže k soupeřově brankové čáře než míč a než předposlední hráč soupeře – to, že hráč je v ofsajdové pozici však neznamená, že je automaticky i v ofsajdu. ***V ofsajd se ofsajdová pozice změní pouze a jenom tehdy, když hráč, který je v této „ofsajdové pozici“ právě v okamžiku, kdy některý z jeho spoluhráčů mu míč přihraje nebo se míče dotkne, se podle názoru rozhodčího aktivně zapojí do hry.***

Závěr 1: ofsajdová pozice sama o sobě není důvodem k přerušení hry, ale je pouze nutným předpokladem pro to, aby hráč vůbec mohl být (následně) v ofsajdu.

Závěr 2: hráč se může během hry dostat do ofsajdové pozice, zapojit se znovu do hry ale může až poté, co jeho spoluhráč znovu zahraje míčem, a on v ofsajdové pozici již není.

Závěr 3: v ofsajdu může být pouze hráč, který se v ofsajdové pozici aktivně zapojí do hry.

Při diskusích o pravidle 11 a o konkrétních herních situacích nečiní nejzávažnější problémy posoudit, zda hráč byl v ofsajdové pozici, to lze ostatně velmi dobře vyhodnotit zastavením videozáznamu v okamžiku přihrávky a analýzou polohy těl hráčů. Mimo diskusi nyní rovněž ponechme úvahy o tom, do jaké míry je lidské oko schopno v jednom okamžiku tyto pozice zachytit a vyhodnotit, a soustředme se nyní na jiné problémy, které jsou v rozbořech a sporech o konkrétní herní situace méně jasné, zejména na spory o to, kdy vlastně hráč „aktivně zapojen do hry“.

Problém spočívá v tom, že pravidlo jasně deklaruje právo rozhodčího vložit do řešení každé ofsajdové situace svůj – subjektivní – názor. A protože aspektů, které musí rozhodčí při posuzování každé ofsajdové situace vyhodnotit je celá řada, např. vzdálenost a rozestavení hráčů, směr a rychlost jejich vzájemného pohybu, směr a rychlost letu míče apod, je nasnadě, že verdikty rozhodčích se i ve zdánlivě podobných herních situacích mohou lišit.

Vcelku bez diskuse jsou situace, kdy míč směřuje od spoluhráče přímo na hráče, který je v ofsajdové pozici, méně „přehledné“ jsou však případy, kdy hráč, jak říká text pravidla, „ovlivňuje soupeře“ nebo „získává ze svého postavení výhodu“.

Ovlivňování soupeře

Za „ovlivňování soupeře“ dnes již nelze považovat dříve tak často a s oblibou citované klišé, že v ofsajdu je hráč, který již „pouhou svou přítomností váže pozornost obránců“. Dnes se za „ovlivňování soupeře“ považují prakticky pouze ty případy, kdy hráč, který je v ofsajdové pozici, brání soupeři ve volném pohybu (např. obránce chce vystartovat za míčem, ale útočník, který sám nejeví zájem hrát, pro něj tvoří fyzickou překážku), nebo když hráč, který je v ofsajdové pozici, brání brankáři ve výhledu (např. útočník při střele na branku zakryje brankáři rozhled).

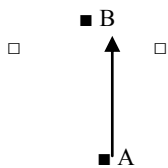
Výklad pravidla tak doznal značně výrazný posun ke **zvýhodnění útočníků**. To je záměrem, takto byly změny zamýšleny a tak také musí být chápány – jejich cílem je zvýšit počet dosahovaných branek...

Získání výhody z „ofsajdového“ postavení

Smyslem takto definovaného přestupku je zabránit tomu, aby družstvo těžilo ze situace, kdy útočník, který je sice v ofsajdové pozici, ale někde zcela stranou od útočné akce, se dostane k míče náhodně odraženému od bránícího hráče, a tím se snadno a bez vlastního přičinění objeví ve vyložené brankové příležitosti.

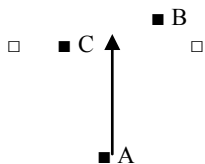
V dalším uvádíme několik „typických“ ofsajdových situací a jejich řešení (■ útočník, □ obránce nebo brankář).

1. Přímá přihrávka hráče A na hráče B do ofsajdové pozice

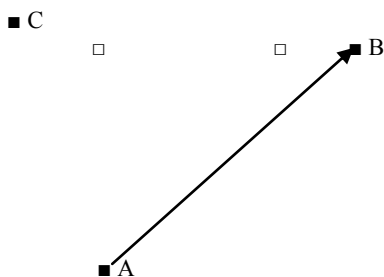
Základní ofsajdová situace. V této situaci asistent signalizuje ihned, rozhodčí okamžitě přeruší hru.

2. Přihrávka hráče A do prostoru mezi hráče B (je v OFP) a hráče C (není v OFP).

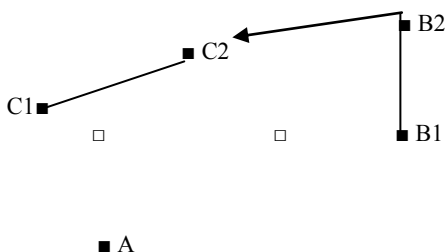

V této situaci asistent se signalizací počká: ofsajd bude následně signalizovat pouze v případě, že do hry se zapojí hráč B

3. Přihrávka hráče A na hráče B, přičemž jejich spoluhráč C je v OFP na opačné straně hrací plochy

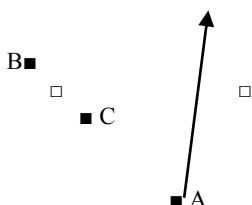
Obr 1.: je zřejmé, že v tomto okamžiku pravidlo není porušeno, protože hráč B, který přejímá přihrávku od spoluhráče A, není v ofsajdové pozici, a proto nemůže ani být v ofsajdu, a hráč C zcela evidentně není „aktivně zapojen do hry“.

Obr.2: pokud ale následně hráč B „zatáhne“ míč z pozice B1 do pozice B2, a hráč C se mezitím přemístí z pozice C1 do pozice C2, kam mu míč přihraje spoluhráč B, bude ofsajd pouze v případě, že by hráč C byl v okamžiku přihrávky blíže k soupeřově brankové čáře než jeho spoluhráč B.

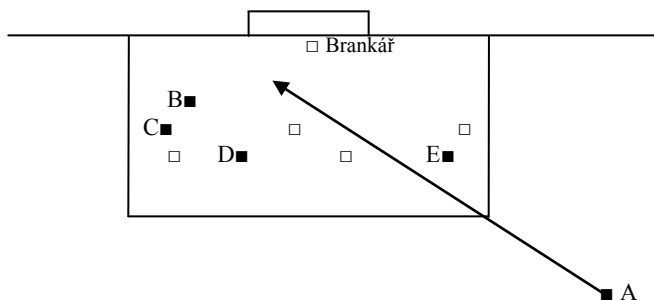
V tomto případě nelze hovořit o tom, že hráč C těží ze svého postavení, protože ofsajdovou situaci je nutno znovu vyhodnotit až po přihrávce hráče B na hráče C

4. Přihrávka hráče A do volného prostoru

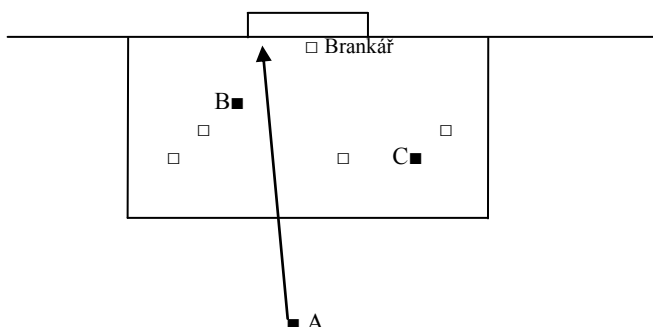
Za přihrávkou hráče A do volného prostoru vystartují jeho spoluhráč B, který byl v ofsajdové pozice, a spoluhráč C, který nebyl v ofsajdové pozici. Asistent vyčká a ofsajd bude signalizovat pouze v případě, že do míč převezme hráč B.

5. Dlouhý centr hráče A z křídla do prostoru PÚ

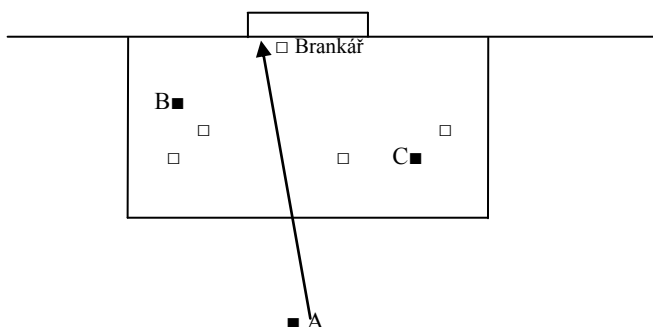
V pokutovém území jsou čtyři spoluhráči hráče A. (hráči C, D a E nejsou v ofsajdové pozici, hráč B ano). Asistent vyčká, který z hráčů se aktivně zapojí do hry, a signalizovat ofsajd bude pouze v případě, že míčem zahraje hráč B.

6. Přímá střela hráče A na branku (I)

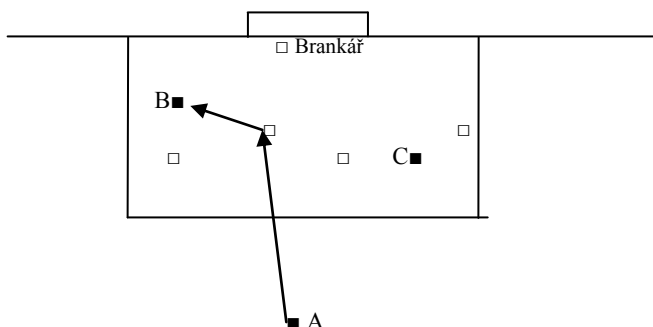
V okamžiku střely na branku je spoluhráč B střelce A v ofsajdové pozici. Ofsajd bude pouze v případě, že hráč B bude podle názoru rozhodčího „bránit brankáři ve výhledu“.

7. Přímá střela hráče A na branku (II)

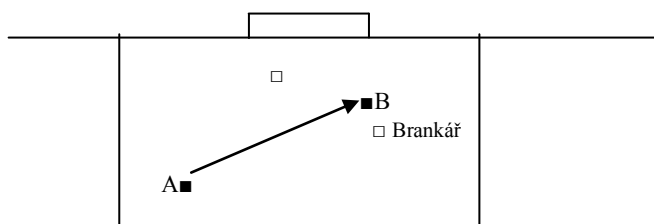
Míč se po střele hráče A neskončí v brance, ale odrazí se od tyče (břevna) zpět do pole k hráči B, který je v ofsajdové pozici. Jakmile se hráč B dotkne míče, zapojil se aktivně do hry, asistent signalizuje ofsajd. Totéž v případě, že míč ke hráči B vyrazí brankář.

8. Původně přímá střela hráče A na branku (III)

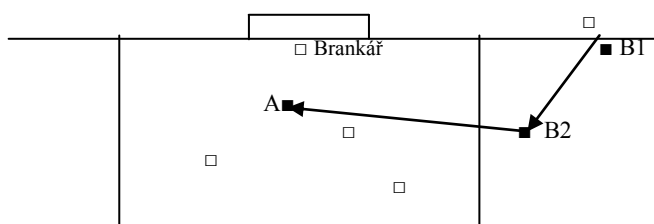
Původně přímá střela hráče A na branku, která se však odrazí od obránce ke hráči B, jenž v okamžiku střely na branku byl v ofsajdové pozici. Hráč B je aktivně zapojen do hry, protože „těží ze svého postavení“; asistent signalizuje ofsajd v okamžiku, kdy míč přebírá hráč B.

9. Předposlední bránící hráč

Situace, která klame: brankář vyběhne daleko z branky, v brance zaskakuje obránce, hráč A přihrává spoluhráči B. V této situaci všichni „vidí“ útočníka před obráncem, proto se mylně domnívají, že není ofsajd. Předposledním bránícím hráčem je však v tomto případě brankář.

10. Atypická (ne)ofsajdová situace

Jestliže obránce setrvačností (např. po skluzu) opustí přes vlastní brankovou čáru hrací plochu, bude rozhodčí celou situaci posuzovat tak, jako kdyby obránce byl stále na hrací ploše. Za této situace hráč A po přihrávce od hráče B (který přihrává z pozice B2) nemůže být v ofsajdu.

Další vývoj pravidla 11

International Board, nejvyšší pravidlový orgán FIFA, neustále hledá způsoby jak hru dále zatraktivnit, a jedněmi z nejčastějších námětů bývají návrhy na další korektury pravidla 11. Nejrevolučnější z těchto návrhů dokonce uvažoval s absolutním zrušením pravidla o ofsajdu, ale nesetkal se – pochopitelně – s kladnou odezvou, protože takovouto radikální změnou by hra nabyla absolutně jiného charakteru.

Ani další návrhy, jako např. uvažovat s ofsajdy až od úrovně pokutových území, se nesetkaly s pochopením, protože praktické pokusy ukázaly, že trenéři ihned reagovali přizpůsobením herní taktiky, takže kýžený efekt v podobě více branek stejně nepřinášely.